

ЕТНІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ХАРКОВА

Особливе значення у формуванні культурного простору міста відіграють етнічні чинники, що можна простежити як в процесі історико-культурного розвитку регіону, так і в тенденціях змін просторового середовища міста сьогодні.

Особливістю категорії простору є осмислення його як місця, яке займає певна особа чи предмет. У субстанції простору нас цікавить рівень значень (смислів), а також саме просторове середовище і його зміни під впливом людини: культурні ландшафти, поселення, будинки і кімнати, організація інтер'єра і безліч інших візуальних проявів просторової організації. У даному випадку в центрі уваги – місце людини в просторі, її відношення до простору і перетворення нею простору.

Місто як багаторівнева система комунікацій, що складається з різновекторних просторово-часових характеристик своїм існуванням і розвитком зобов'язане безлічі складових, котрі створюють його імідж, «образ», статус, стереотипи щодо нього, конструюють його культурний простір. Просторова організація міста може не мінятися століттями, однак у різних культурах вона значно відрізняється.

Етнічна ідентифікація людини наповнює культурний простір як однієї особистості, так і співтовариства в цілому. Довжина в часі акумулює етнічну традицію в усній народній творчості, архітектурі народного житла, костюмі, кухні, у всіх проявах духовної і матеріальної культури. Відновлюючи етапи заселення нашого краю, можна зробити висновки щодо ролі етнічних чинників у формуванні культурного простору Харківщини.

Топоніміка Харкова дає етнічну характеристику міста – ми знаємо Німецьку (нині Пушкінську) вулицю, Вірменський провулок, район Москалівки. Серед майже 60 храмів, які прикрашали Харків, на початку ХХ ст, окрім численних православних церков, були лютеранська кірха, польський костюль, караїмська кенаса, дві мечеті, сім єврейських синагог.

Багатоликий простір Харкова має яскраво виражений етнічний колір і сьогодні – у місті проживають представники більше ста національностей. Багато хто з них поєднуються в національно-культурні організації, метою яких є збереження і розвиток рідної культури, власної етнічної самосвідомості. Відтворюючи свій етнічний простір далеко від батьківщини, від географічно і політично відміреної їхньому народові території, вони перетворюють культурний простір міста, в якому живуть. Міста рідного і чужого водночас. Під впливом етнічних чинників щодня видозмінюється вигляд Харкова, знову і знову організовується його просторове середовище.